

Alg Er A.

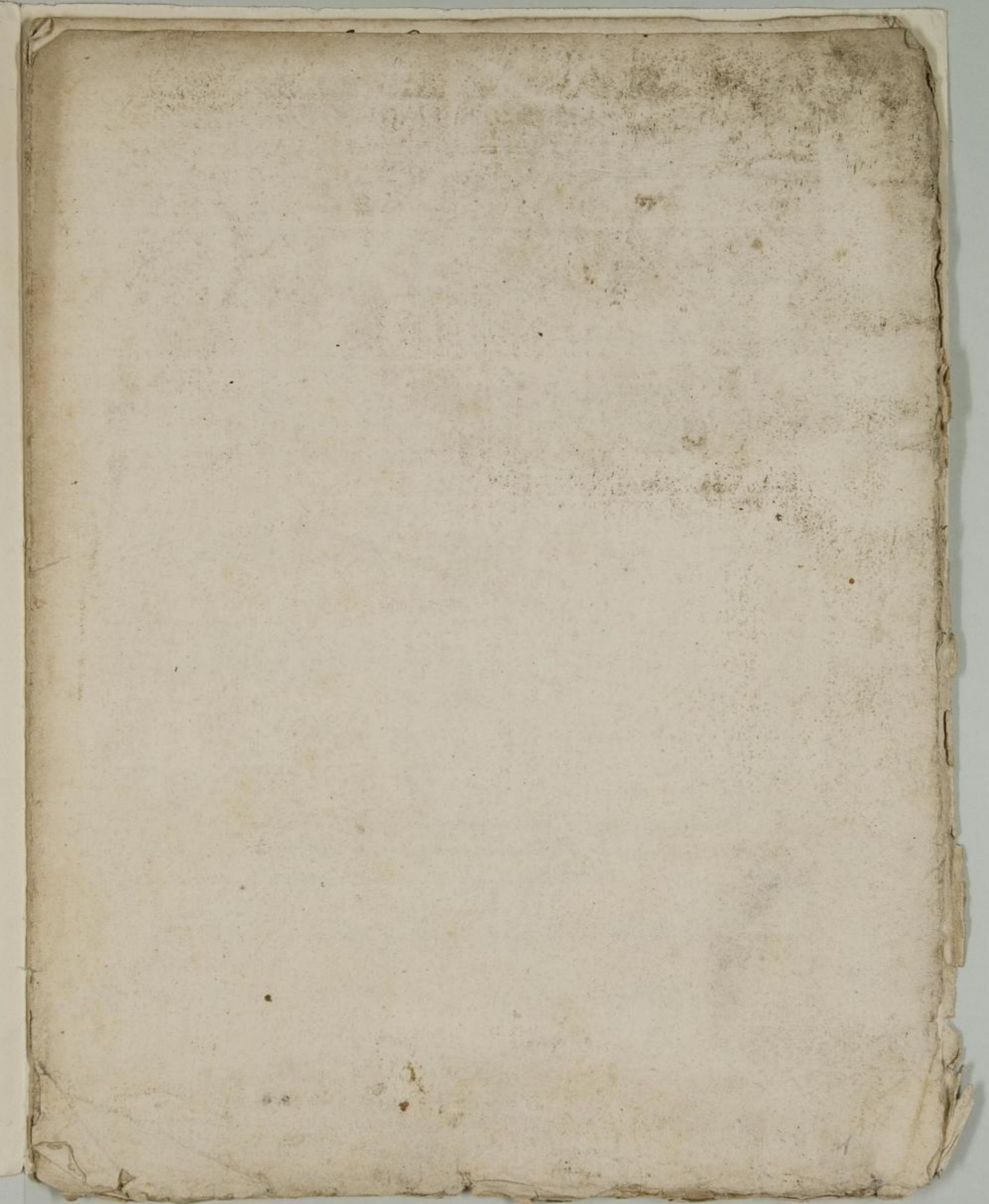
~~Ueuer~~ Artis!

geföhle der Duffe ~~schiffen~~
frühzeitig

VI c

12 Seiten

Faint, illegible handwriting in the center of the page.

Alex
Ele
Elem
Antec
Mi
Addit
bre
sig
g
sig
cu
sig
si
m
Exer

Anno
x 3
pr
20
u
30
h
Sub
Pr
Si
Si

Algebra

Algebra seu Universalis Mathesis; ad hanc acquirendam tria necessaria
Elementa artis, Applicatio Elementorum, Applicationum Hfg. Et autem
Elementa artis quoad Logistica in Integrali, Fractione ac Surdis; quoad

Integra operationes omnes ad quatuor reduci possunt et Additio, Subtractio
Multiplicatio Divisio ac Radicum Extractio:

Additio hic notanda et Breve exempla et Annotationes

- Breve et quidem si
 Signa (ut + plus et minus) et littere et eadem tunc subscribenda addi
 quantitati summa cum communi signo
 Signa diversa littere eadem tunc subscribenda et quantitati differentia subtrahi
 cum signo majoris quantitatibus
 Signa et littere diversa tunc connectenda et unitatis connecta
 signis. NB: hoc tres regulas breviter sic auget: Additio coniungit omnes unitatis
 magnitudines datus servatis signis. signis.

Exempla

<u>1 casu.</u>				
$2b$	$2b$	$a+3b$	$2a-b$	$aa+2a-3$
$3b$	$3b$	$a+2b$	$3a-3b$	$aa+a-6$
$5b$	$5b$	$2a+5b$	$5a-4b$	$2aa+2a-9$
<u>2 casu.</u>				
$3b+5a$	$a+d$	$2b+a$	$aa-2ab$	$aa-5a+6$
$2b-2a$	$a-4d$	$3b-a$	$aa+ab$	$aa+a-6$
$5b+3a$	$2a-3d$	$5b$	$2aa-ab$	$2aa-4a$
<u>3 casu.</u>				
$a+b$	$2aa+3ab-bb$	$3abc$	$a^3+2abb-aab+abc$	$3c$
$c-d$	$5ab-3aa$	a^3-abc	$a^3+aab-3abb-b^3$	d
$a+b+c-d$	$2ab-aa-bb$	$2abc+a^3$	$2a^3-abb+abc-b^3$	$3c+d$
				$a+bt+c$

Annotationes

- 1 In additione litteram d et d cogitandum et sibi (quod et de alijs cogita) prefixam habere unitate. id quod in quavis Logistica specie notandum
- 2 Cum plures diverse littere adduntur (quod ~~quod~~ omnia alia operatione notandum) penitus et quo ordine scribantur.
- 3 Omnis quantitas cui nullum prefixit signum intelligit sibi prefixum habere signum +.

Subtractio notanda hic Breve, exempla, annotationes.

- Breve et quidem si
 Signa et littere eadem tunc subscribenda et quantitati differentia subtrahi
 cum communi signo ubi quantitas auferenda minor est sed cum
 contrario ubi quantitas auferenda major.
 Signa diversa littere eadem tunc subscribenda et quantitati summa cum
 signo illius unde facianda et subtrahi

connecte
variabilis
signis

Signa et littere diverse tunc connectenda et quantitates variabiles
signis quantitatibus subducenda vel has tres regulas breviter sic accipe
subdichio conjungit ubi unum magnitudinem data, mutatis omnibus
signis quantitatibus subducenda.

Exempla

1 class.

$$\begin{array}{r} 2a+2b \\ a+2b \\ a+2b \end{array} \quad \begin{array}{r} 2aa+2a-g \\ aa+2a-3 \\ aa+a-b \end{array} \quad \begin{array}{r} 3a+2b \\ a+2b \\ 2a-b \end{array} \quad \begin{array}{r} 2a-b \\ a-2b \\ a+2b \end{array} \quad \begin{array}{r} 3aa-2a+b \\ 2aa-3a+g \\ aa+a-3 \end{array} \quad \begin{array}{r} 3a-2b \\ 3a-3b \\ 2a-b \end{array}$$

2 class.

$$\begin{array}{r} 2a+b \\ a-b \\ a+2b \end{array} \quad \begin{array}{r} 3a-2d \\ 2a+2d \\ a-2d \end{array} \quad \begin{array}{r} 3ab-aa \\ 2aa-3ab \\ -3aa+11ab \end{array} \quad \begin{array}{r} 3aa-2a+b \\ aa+3a+g \\ 2aa-3a+15 \end{array}$$

3 class.

$$\begin{array}{r} a+b \\ c+d \\ a+b-c-d \end{array} \quad \begin{array}{r} 2aa-4a \\ aa+a-b \\ aa-5a+b \end{array} \quad \begin{array}{r} a^3+aab-abb-b^3 \\ aab-2a^3+c^3-abb \\ a^3-b^3-c^3 \end{array} \quad \begin{array}{r} 3abc \\ a^3-abc \\ 3abc-a^3 \end{array} \quad \begin{array}{r} 2c \\ d \\ 2c-d \end{array}$$

Annotationes signum + dicitur signum affirmativum negativum, unde quicquid
quid sit quod signo + designatur ejusdem contrarium signo - designari intel-
ligendum est lita si

Signum $\left\{ \begin{array}{l} + \\ - \end{array} \right\}$ indicat affirmationem, positionem, augmentum, licentiam, ascensum, ascentum, super, ultra
negationem, ablationem, decrementum, dampnum, recessum, descentum, infra, infra
sehu, gravig, calidig, adici, elevari est: et contra ubi hoc signo affirmativum
minus, levig, frigidig, deprimi est: illa signo negativo intelligenda sunt

Multiplicatio notanda hic Precepta Exempla Annotationes

Precepta operatio huiusmodi potest ad modum arithmetice vulgaris quod ad signa
attinet sciendum eadem signa (hoc est + et - vel - et -) facere signum + diversum
facere vero (+ et - vel - et -) -.

Exempla

$$\begin{array}{r} a+b \\ a+b \\ aa+ab \\ +ab+bb \\ aa+2ab+bb \end{array} \quad \begin{array}{r} 4a^3+3aa-2a+1 \\ aa-5a+b \\ 4a^5+3a^4-2a^3+aa \\ -20a^4-15a^3+10aa-5a \\ +24a^2+29aa-12a+b \end{array} \quad \begin{array}{r} a-b \\ a-b \\ aa-ab \\ -ab+bb \\ aa-2ab+bb \end{array}$$

Annotationes

- Nota est raro ubi esse multiplicatione tantummodo immixti in
transferendo vocula in vel signum x.
- Quod $2a^2$ vel b^3 similis, ut $3a^3-b^3+abb$ communiter omni
linea omnino simpliciter concipiuntur licet illa ut nominibus in Alge-
bra usitatis utamur Quadrata aut cubos est: appellantur ita $2a^2$ et
intelligi quantitate a bis, ter est: sibi addita a vero $2a^2$ et
quantitate a toties sibi in se multiplicata.
- Si plures occurrant multiplicationes (quod dicitur in divisionibus notandum)
perinde est quo ordine efficiantur.

nem dnam quantitati invenirendi divisorem maximu que hinc
 Considerentur data quantitates ut aynationes supponendo illas x
 (d³c - add + zaab - zabd x⁰ d⁴c - bbdd + caabb - caudd x⁰) et si ali
 qua litera vel numerus reperiat in omnibz ubiqz aynationis terminis
 divisio eundem gny institienda (ut hic litera c et fit d³ - add + zaab
 - zabd x⁰ et d⁴ - bbdd + caabb - caudd x⁰) deinde ad libitu sumat ali
 qua litera (puta d vel a vel b) atqz considerando ipsa ut incognitam
 redigat ubiqz in ordinem (et sumendo x d erit d³ - add - zabd + zaab x
 et d⁴ - bbdd + caabb x⁰ 2da et erit aa - da + $\frac{d^3}{2b}$ x⁰ daa - $\frac{bbdd + d^4}{bb - dd}$ x⁰
 et sic b d erit b x $\frac{d^3 - add}{2ad - 2aa}$ et bb x $\frac{d^4 - caabb}{dd - aa}$) tunc substituendz va
 lor ipis incognita, si dna dimensionibz aynales aynationes ope
 ejs in altera qz qua operatio facillime procedere videt (ut hic
 inter aa - $\frac{dd}{2b}$ + $\frac{d^3}{2b}$ x⁰ et inter aa - $\frac{bbdd - d^4}{bb - dd}$ x⁰ substitutio p²da
 fieri debet e n: aa - dd x⁰ s: aa x⁰ dd et a x⁰ d s: d - a x⁰) si vero di
 mensionibz differentes ope ejs qua p²cionu dimensionu in
 ea qua plurimum (tali modo fiet substitutio inter
 d³ - add - zabd + zaab x⁰ et d⁴ - bbdd + caabb x⁰

#3ta d³ x a³
 - add x - a³
 - zabdd x - zaab
 + zaab x + zaab

#1ta d⁴ x ad³ + zabdd + caabb s: aad + zabdd - za³b x ad³
 + zabdd - zaab
 - bbdd
 - add

+ caabb
 zabdd - bbdd - za³b + caabb x⁰

opz in vnta ztia aynationis restitit ab item prima (sicut factu
 videt) et hinc ope in vnta et a ztia atqz hic p²mo. (majore elucida
 tionis ergo sit invenirendz communis divisor maximus sequentiu qua
 stabi

x⁷ - 9ax³ + 11a²xx - 20a³x + 12a⁴ x⁰ x⁷ - 3ax³ + 12a²xx - 16a³x + 2a⁴ x⁰
 #2 x⁷ x 3ax³ - 12a²xx + 16a³x - 2a⁴ #3 ax⁷ x⁰ - ax³ - 9a²xx - 12a³x s: a²xx + 4a³x + 12a⁴ x⁰ - a³
 add - 9ax³ + 11a²xx - 20a³x + 12a⁴ - 3ax³ p - - - - - + 3a²xx + 12a³x + 16a⁴
 - ax³ - a²xx - 9a³x + 12a⁴ x⁰ 12a²xx - 16a³x + 2a⁴ x⁰
 3 aynatio

x³ + a²xx + 9a³x + 12a⁴ x⁰
 #4: x³ x a²xx - 6a³x s: a²xx - 6a³ x⁰ a²xx hinc desideratqz divisor xx - ax + 6aa x⁰)
 + a²xx - - - - - + a²xx - 6a³
 + 6a²xx + 12a⁴

gna bali
as x o
d fi ali
termini
add + zaab
ab ali
gni tam
+ zaab
dd + dt
- dd x o
nd g na
mes oja
ti hic
tio p zda
xv di
mi in

f. aad + zaab - za³b pad³
+ zaab - zaab
- bbb
- aadd
+ aabb

a bbb - bbb - za³b + aabb x o
3 a a a
- a x o
ut facti
elucida
hu gna

12a⁴ p - a³
+ 8a⁴
+ 29a⁴

+ 72a⁴ x o
his:
x o)

a. 20.0. 2. 8 21 1 2 2

rg
P
plis
bera
er
g
ubi
in
ma
den
ns
batu
fem
om
in
br
ta
ns
ne
bed
V
a
C
3
bi
m
di
v
ca
de
Abb
ba
gr
sh
x
ral
v

8

usq[ue] dum inveniatur aynatio quae restitueret priorē omnes terminos
 se invicem destruerent sicut h[ic] d[icitur] a p[ro]p[ri]o d[icitur] xx - ax + baa p[ro] In priorib[us] exam-
 plis quae defiderantur erit divisor, quod si non constaret datur quantitate
 per admittere D. M. nec operatione tali modo instituta termini se destrui-
 erent, alia litera in d[omi]n[is] incognita consideranda est (qd factu[m] fuisse sup[er]
 ponendo bis incognita) Tandem si quantitas quaedam in omnib[us]
 utriq[ue] aynationis terminis existerit, iam multiplicat[ur] p[er] divisore[m]
 in sententia (ut h[ic] d[icitur] a p[ro]p[ri]o d[icitur] c) Tabellae datur quantitate[m] divisore[m]
 maximum. Nota hic & inferri[us] habendas regulas sicut uno in tribu[m] vi-
 deni posse n[on] habeant data quantitates l. D. M. necna, & regulas om-
 nes de reductione ~~regulas~~ infra acturas ad inveniendos datam quanti-
 tate[m] divisore[m] maximum inferri posse 3 dnam vel plurim[us] quantita-
 tem omnes communes divisores indagari posse inveniendos tantum
 omnes communes eam maximum divisore[m], divisore[m].

Sunda dicuntur ej[us]modi numeri ex quib[us] ~~nullo modo~~ ^{definitas} radice[m] ex-
 trahi nequit necant[ur] item ~~rationales~~ ^{rationales} considerabim[us] hic Praecogni-
 ta quaedam, Logistica eam in aliis speciebus ac deniq[ue] Lyothachio-
 nes Binomium & Apotomam.

Praecognita quaedam quaedam eam
 Reductionem si n[on] diversa signa radicalia habuerint sicut Ray d[icitur] 1
 V[er]o aq[ue] reducenda s[unt] ad idem signu[m] radicale quod sit si ad numeros
 a quib[us] radices denominant[ur] (ut h[ic] a 2 d[icitur] 3) n[on] inveniatur
 (ut b) qui g[er]it[ur] sine reliquo dividi possit (ut 2 in 6 remanet 3 d[icitur]
 3 in 6, 2) quotientes utriq[ue] (ut 3 d[icitur] 2) indicabunt quoties quan-
 titates datae in se multiplicandae debeant (ut ay per d aay bis) postea
 n[on] novo producto praefigat[ur] antea inventis n[on] inveniatur in signo ra-
 dicali (necna) $\sqrt{a^3g^3}$ $\sqrt{a^4gg}$ eadē ratione a + b et a + bb erunt
 reducenda $\sqrt{aa+rab+bb}$ & $\sqrt{aa+bb}$ itē a + b in se cubice[m] multipli-
 cabit[ur] erit $\sqrt{ca^3+3aub+3bba+b^3}$ & sub eadē signo erit $\sqrt{ca^3-b^3+abb}$ sic
 de ceteris

Abbreviationem quod sit dividendo (ut $\sqrt{75aa}$) quantitate[m] propor-
 tionem & aliquod quadratu[m] aut cubu[m] q[ui] & quod multiplicatione[m] fuit
 producta (sic h[ic] $25aa$ & sit 3 h[ic] s[cri]bendū s[ic] a 3 id qd mon-
 strat ea hoc ē $\sqrt{20aa}$ multiplicat[ur] p[er] 3 eadē ratione loco \sqrt{c}
 $x^6 - 9x^5 + 27x^4 - 15x^3 - 108xx + 324x - 324$ scribi pot[est] $x - 3 \sqrt{cx^3 + 12}$ qua
 ratione vero Quadratu[m] aut cubu[m] q[ui] & quod divisione[m] hanc abbreviatio-
 nem necessaria[m] institui possit inveniend[um] partim ex antecedentib[us]

partim ex infra tradendis dices

Distributionem in commensurabiles qui tales ei deprehenduntur
si si duo in uno & alterum aut utroque communi mensura (ut 175aa
& 175aa dividi possunt & 13) Quoties uterque habet radicem rationalem
(quoties hic & 175aa s: 5a & 175aa s: 4a) & incommensurabiles
qui contra nota insuper quod commensurabiles in se ducti semper pro-
ducant numerum rationalem (sic 175aa multiplicati & 175aa sunt
1750000 s: 60aa.

Logistica quatuor specierum quae hoc generali regula absoluitur
si Quantitates (sunt 175aa & 175aa) habeant diversa signa radi-
calia reducenda quae (quod hic o opo) & si sunt commensurabiles
(quod hic fit) abbrevianda quantitas fieri potest (ad erunt 5a13 & 4a13)
addendum (ut $\frac{5a13}{4a13}$) subtrahendum (ut $\frac{5a13}{4a13}$) multiplicandum
(ut $\frac{5a13}{2a13}$) aut dividendum ($\frac{5a13}{4a13}$ & $\frac{4a13}{5a13}$) quicquid extra signum
radicale reperit, si vero incommensurabiles (ut $\sqrt{a^3b} - ab^3$ & $\sqrt{aa-bb}$
addenda signo + ($\sqrt{a^3b} - ab^3 + \sqrt{aa-bb}$) subtrahenda signo - ($\sqrt{a^3b-b^3}$
- $\sqrt{aa-bb}$) multiplicanda autem ac dividenda una & altera & pro-
ducto praeposendo communis character (multiplicata erunt $\sqrt{a^3b}$
- $2a^3b^3 + ab^5$ divisa \sqrt{ab}) B: si $\sqrt{aa+bb}$ in se multiplicandum omni-
do tantum signo radicali facta erit operatio.

Extractionem ex Binomio & Apotome si residuis, quantitates
constantes ex quantitate rationali & irrationali (ut $3+13$)
ita dicuntur Binomia signo - Apotome, ^{quantitas hinc in genere} consideranda hinc erunt

Quaedam praecipua conditiones hae sunt:

1. Nullum esse binomium cuius radix quaecumque sit ex haei possit, pra-
ter illa quae vel prima fronte vel saltem postquam & numerum
aliquem multiplicata fuerint, habent unam ex partibus suis ra-
tionalem & quoniam altera pars e radix quadrata numeri ratio-
nalis, quod si vero haec ita se o habeant satius erit radice extrahen-
da signum radicale praefigere ex: ex $-\frac{1}{2}a + \sqrt{\frac{1}{4}aa + bb}$ extracta radix
erit $\sqrt{-\frac{1}{2}a + \sqrt{\frac{1}{4}aa + bb}}$

2. quod quae his radicibus in sequenti extractionis regula o addenda
quadrata aut cubi: intelligendam esse radicem eisdem denomina-
tionis cum illa quae quantitas & quod pro radice quadrata sita 12 pro cu-
bica 13 pro surdofolida 15 & sic de ceteris.

Fautu hinc
min dicant
ut in inf
quantibus
binom.

3 ad
ex
lig
def
15,
der
dati
2 si
2 si
op
en
19
3 di
fig
12
si
di
fio
18
Ex
12
qu
cu
re
m
32
ex
it
7d
ni
m
re
196
a g
leg

3 ad extrahendam radicem $\sqrt[3]{}$ oportet primo $\sqrt[2]{}$ extrahere & deinde
 ex hac $\sqrt[3]{}$ ad extrahendam $\sqrt[9]{}$ oportet bis extrahere $\sqrt[3]{}$. Et sic de
 lignis quae & numeris compositis (hoc est qui & alios dividendi possunt)
 designantur, quapropter hic tantum $\sqrt[3]{}$ est exponendum extrahendo $\sqrt[2]{}$, $\sqrt[3]{}$
 $\sqrt[5]{}$, $\sqrt[7]{}$ etc. quae & numeris primis (hoc est qui & alios dividendi non possunt)
 denotantur.

Dati Binomij Praeparationes & quidem

1 si binomium constet quantitatibus liberalibus resolvendum
 2 si in dato binomio (sit $\sqrt[2]{242} + \sqrt[2]{25}$) reperiantur fractiones (cubicae)
 oportet illas multiplicando binomium & illas denominatores exprimere
 (multiplicando nimirum: hic & $\sqrt[2]{25}$ fiet $\sqrt[2]{242} + \frac{25}{2}$ deinde $\sqrt[2]{25}$ est fit
 $\sqrt[2]{968} + 25$.

3 si radix differentiae quae est inter partium quadrata est rationalis mul-
 tiplicandum est Binomium datum & radice istius differentiae si fuerat
 $\sqrt[2]{2}$, vel ipsa differentia sit $\sqrt[2]{3}$ aut $\sqrt[2]{5}$ etc. si fuerat $\sqrt[2]{5}$ aut $\sqrt[2]{7}$ etc.
 si fuerat $\sqrt[2]{7}$ etc. sit extrahenda $\sqrt[2]{49}$ ex $22 + \sqrt[2]{48}$ oportet $48 + 49$ sub
 ducere ex 48 $\sqrt[2]{49}$ est $\sqrt[2]{48}$ & ex reliquo & elicere $\sqrt[2]{3}$ Binomia vero id est
 fieri potest erit propterea & multiplicanda sunt habeat binomium $44 + \sqrt[2]{974}$.

Extractiones cuius regula Generalis

Extrahenda est dati Binomij lex: $\sqrt[3]{}$ extrahenda ex $25 + \sqrt[2]{968}$ radix
 differentiae quae est inter partium quadrata (subdico primum 625
 quadratum ex 25 a 968 $\sqrt[2]{968}$ remanet 373 cuius numeri radix
 cubica est 7) Quia haec differentia radix (7) dividenda est & numerum
 rationale totius binomij radice aliquando maiore sed quia illa se-
 missa ex 25 extrahitur ($\sqrt[2]{968}$ quae est major quae si minor quae
 32 ; deinde ad 25 numerum absolutum addo 32 aut 32 est fit 56 aut 57
 ex quae $\sqrt[3]{}$ extrahitur quae quidem minor est quae 4 at major quam $3\frac{1}{2}$
 ita ut 4 sit numerus quilibet rationalis vero radice paulo major & quae
 7 differentiae radix divisa erit $\frac{7}{4}$ Quotum autem ($\frac{7}{4}$) addi debet id est iste
 numerus rationalis, cum dati Binomij pars rationalis, irrationali
 major aut ex illo subdici quando minor (4 subtrahenda ex $\frac{7}{4}$ et
 manet $2\frac{1}{4}$ subtrahatur autem quonia numerus rationalis 25 minor est
 $\sqrt[2]{968}$ si n. major, addenda fuerit) & producat numerus fractus ($2\frac{1}{4}$)
 a quo rejicienda est fractio ($\frac{1}{4}$) imitate minor & hunc residuum in
 legri numerum (2) Semis ($\frac{1}{2}$) est rationalis pars radice, subduda

autem ex 29. $\sqrt{1}$ (1) radice predictae differentiae (Quoniam pars rati-
 onalis est major (q. hic est $\sqrt{1}$) aut addita illi quando est minor (ubi hic est
 addendo 1. et 2. q.) numerus quoniam (q.) est alterius partis. $\sqrt{1}$ (ubi
 sub radice $x + \sqrt{8}$) modo radix binomii potest extrahi q. multiplicati-
 one manifestum fiet (aut brevitate consulemo addendo tantum x
 cubum rationalis partis radice ad tertium eisdem partis x multiplicato
 q. $\sqrt{1}$ alterius partis quod quia cum 2. parte rationali dati binomii ex-
 trahi constat $x + \sqrt{8}$ est vera radice. si non conveniret radice nullo modo
 extrahi posse conduceret) Tandem si datum binomium q. numerum aliquem
 antea multiplicavimus atq. ad aliud radicem cuius radix sit inventa
 quod prioris binomii radice obtinenda radice inventa dividere q.
 potest q. radicem numeri q. quae binomium multiplicatum fuit (q. q. quo-
 niam ad extrahenda radice $\sqrt{3}$ ex $\sqrt{272 + 12\sqrt{2}}$ istum q. multiplicavimus
 et deinde huius posterioris binomii radice invenimus $x + \sqrt{8}$ dicitur
 deinde erit $x + \sqrt{8}$ q. $\sqrt{3}$ ex 2. et fiet $\sqrt{3\frac{1}{2} + 16,128}$ radix cubica ex $\sqrt{272}$
 $+ 12\sqrt{2}$ deinde quia multij: $\sqrt{\frac{272}{5}} + \sqrt{\frac{128}{7}}$ q. $\sqrt{5}$ et invenimus $\sqrt{272 + 12\sqrt{2}}$
 cuius radix est $\sqrt{3, \frac{1}{2} + 16,128}$ hac divisa q. $\sqrt{5}$ ex 5. emerget $\sqrt{6, \frac{1}{20} + 16, \frac{128}{5}}$
 pro radice ex $\sqrt{\frac{272}{5}} + \sqrt{\frac{128}{7}}$

Corroboris hoc notes quod loq. pro quantitate irrationali ut
 $\sqrt{aa - xx}$ substituamus e aut litera quamcumq. qua loco prioris
 operatione instituerimus ob calculi molestia evitanda.

...nt
...hit
...ibu
...glic
...tix
...atreg
...ij
...modo
...gus
...vanta
...re
...quo
...iung
...dini
...1292
...2+12
...16, 128
...5
...nois

